

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr K.V. Broom, L. Davies ac S. Rees.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.

Yr Aelod	Rhif y Cofnod(ion)	Y Math o Fuddiant
Y Cynghorydd M. J. A. Lewis	4. Cefnogi Ymddygiad	Mae perthynas agos yn gweithio fel Seicolegydd yn yr Adran Addysg.

Ni chafwyd dim datganiadau ynghylch chwip.

3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dywedodd y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

4. CYNNAL YMDDYGIAD

Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor a oedd yn nodi'r sefyllfa bresennol mewn perthynas â chefnogi gwell ymddygiad ar draws ysgolion y sir.

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor bod yr adolygiad o ymddygiad a gynhaliwyd ym mhob ysgol wedi arwain at ddatblygu Model Pedwar Cam o Gymorth Ymddygiad a Llesiant Emosiynol er mwyn darparu gwasanaethau cymorth ymddygiad teg a chyson ledled y sir. Eglurodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg fod y tîm canolog yn yr Awdurdod Lleol wedi cael ei gryfhau a bod £500k o gyllid wedi'i roi i ysgolion uwchradd i gefnogi'r gwaith o weithredu'r Model Pedwar Cam a oedd yn cynnwys gwella sgiliau ysgolion a staff i ddiwallu anghenion dysgwyr, darparu cymorth 'yn yr ysgol' i staff a dysgwyr, cymorth arbenigol o ran Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol mewn perthynas ag Addysg Heblaw yn yr Ysgol a darparu cymorth pwrpasol i rai o'r dysgwyr mwyaf agored i niwed yn yr Awdurdod Lleol.

Ar hynny, cafodd y Pwyllgor gyflwyniad manwl gan Bennaeth Ysgol Gyfun Coedcae a oedd yn canolbwyntio ar y ffordd yr oedd yr ysgol wedi creu diwylliant o ddiogelu a oedd yn darparu cymorth pwrpasol ac effeithiol iawn i sicrhau llesiant disgyblion ac i ddiwallu anghenion y rhai ag anghenion dysgu ychwanegol. Daeth arolygiad diweddar gan Estyn i'r casgliad bod safon y gofal, y cymorth a'r arweiniad i ddisgyblion yn rhagorol. Cafodd y Pwyllgor drosolwg o'r data cyd-destunol ynghylch proffil disgyblion sy'n mynychu'r ysgol a chydabu'r gydberthynas rhwng y procsi ar gyfer amddifadedd â deilliannau addysgol, absenoldeb a safonau ymddygiad. Roedd yr ymyriadau a'r mentrau a wnaed gan yr ysgol wedi arwain at werth ychwanegol cadarnhaol lle roedd disgyblion agored i niwed wedi rhagori ar lefelau cenedlaethol disgwyliedig cynnydd, safonau a deilliannau addysgol.

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

Er gwaethaf yr amrywiaeth o fesurau ymyrraeth a roddwyd ar waith gan yr ysgol, cydnabu'r Pwyllgor effaith anfantais tloedi ar fynediad disgyblion i'r ysgol. Yn hyn o beth, darparwyd crynodeb o'r strategaethau i wella ymddygiad a phresenoldeb i'r Pwyllgor, ynghyd ag amlinelliad o'r mesurau a chymorth yr Awdurdod Lleol a fyddai'n cynorthwyo'r ysgol yn yr ymdrechion hyn.

Rhoddwyd sylw i nifer o arsylwadau ac ymholiadau, fel a ganlyn:

- Mewn ymateb i ymholiad, rhoddodd y Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac Unedau Cyfeirio Disgyblion drosolwg o ddarpariaeth y Tîm Cymunedol Cymorth Ymddygiad a oedd wedi'i hailgynllunio'n ddiweddar i adlewyrchu'r galw cynyddol gan ysgolion am ddarparu cymorth adweithiol a rhagweithiol.
 - O ran Ysgol Coedcae, cyfeiriwyd at y cynnydd sylweddol yn nifer y ceisiadau a wnaed gan athrawon am gymorth ar alwad ar gyfer ymddygiad yn ystod gwersi, yn enwedig i ddisgyblion blwyddyn 11. Esboniwyd i'r Pwyllgor fod materion ymddygiad a phresenoldeb wedi dod i'r amlwg ymhlith disgyblion blwyddyn 11 yr oedd ganddynt y pwysau a'r pryderon ychwanegol sy'n gysylltiedig â'r gofyniad i wneud yn dda mewn arholiadau, yn ogystal â'r tarfu addysgol a achoswyd gan y pandemig; ac roedd hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa yn genedlaethol. Hefyd dywedwyd ei bod yn ymddangos nad oedd cyfradd y gwaharddiadau cyfnod penodol yn cyd-fynd â nifer yr achosion o gymorth ar alwad ar gyfer materion ymddygiad oherwydd bod adnoddau yn cael eu defnyddio yn yr ysgol, gan gynnwys y cyfleuster mewnol i gynnwys y disgyblion o'r newydd.
 - Yn dilyn ymholiad am y cymorth sydd ar gael i staff, rhoddodd Pennaeth Ysgol Coedcae sicrwydd i'r Pwyllgor fod effaith llesiant staff yn ffocws allweddol i Dîm Uwch-arweinwyr yr ysgol, drwy ddarparu sianeli cyfathrebu effeithiol ac agored a gweithredu strategaethau megis sgysiau adferol i feithrin perthynas gadarnhaol rhwng athrawon a disgyblion.
 - Pwysleisiodd aelod bwysigrwydd cael strwythurau gwell ar gyfer ymyrraeth gynnar i wella safonau ymddygiad a deilliannau addysgol disgwylidig cysylltiedig disgyblion cyn iddynt ddechrau addysg ysgol uwchradd. Eglurodd y Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac Unedau Cyfeirio Disgyblion fod y gwasanaethau Cymorth Ymddygiad yn gweithio ar draws y sector cynradd ac uwchradd i ddarparu rhaglenni cymorth i ddysgwyr gan ddefnyddio ethos arferion cynhwysol, gyda dulliau adferol i annog perthynas gadarnhaol rhwng athrawon a disgyblion a hefyd rhwng athrawon, rhieni/gwarcheidwaid a chymunedau. Hefyd, eglurwyd bod Ymarfer Ymwybodol o Drawma ynghylch ymddygiad niwroamrywiol yn cael ei ddefnyddio i sicrhau bod y dulliau priodol yn cael eu defnyddio i ddiwallu anghenion dysgwyr unigol.
 - Mewn ymateb i ymholiad ynghylch cyflwyno'r Model Pedwar Cam ar draws y sir, rhoddodd y Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac Unedau Cyfeirio Disgyblion drosolwg o'r gwaith sy'n mynd rhagddo
- Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

gydag ysgolion i wella sgiliau staff i ddelio ag ymddygiad heriol disgyblion, darparu dulliau wedi'u targedu o ymdrin â meysydd angen a defnyddio lleoliadau arbenigol fel dull ymyrryd.

- Canmolwyd Pennaeth Ysgol Gyfun Coedcae a'i staff am y gwaith calonogol a chadarnhaol a oedd yn cael ei wneud a roddodd gipolwg i'r Pwyllgor ynghylch pa mor gyffredin oedd problemau ymddygiad ar draws ysgolion.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL nodi'r adroddiad.

5. LEFELAU PRESENOLDEB YSGOLION

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad a oedd yn nodi lefelau presenoldeb ar draws ysgolion Sir Gaerfyrddin ers 2012. Cyfeiriodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg at effaith andwyol sylweddol y pandemig coronafeirws ar bresenoldeb ysgolion, gan nodi bod ysgolion wedi cael anhawster i ailymgysylltu â dysgwyr a theuluoedd. Dywedwyd bod presenoldeb ar draws ysgolion Sir Gaerfyrddin yn parhau i fod yn is na'r lefelau cyn y pandemig, ac mai salwch oedd y rheswm dros y rhan fwyaf o'r absenoldebau, er y nodwyd nad oedd Llywodraeth Cymru wedi aildechrau cyhoeddi data a mesur perfformiad yn llawn eto yn dilyn y pandemig coronafeirws.

Roedd yr adroddiad yn nodi cymorth yr Awdurdod Lleol a roddir i ysgolion i wella a chynnal presenoldeb da disgyblion drwy waith ymgynghorol a gweithredol, a chafodd ei ategu gan ddata ystadegol i ddangos effaith ymyriadau o'r fath.

Rhodddwyd sylw i nifer o arsylwadau ac ymholiadau, fel a ganlyn:

- Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd Rheolwr y Tîm Diogelu a Phresenoldeb Ysgolion i'r Pwyllgor fod 'Ymgyrch Cwmpasu' yn fenter partneriaeth rhwng yr Awdurdod Lleol a'r Heddlu i roi gwybod i ysgolion am ddigwyddiadau trais domestig mewn achosion lle roedd disgyblion yn gysylltiedig â'r cyfeiriad hwnnw. Y nod oedd sicrhau bod cymorth emosiynol a/neu ymarferol yn cael ei ddarparu yn yr ysgol i'r disgyblion yr effeithiwyd arnynt, yn ôl yr angen. Eglurwyd ymhellach fod 'Ymgyrch Cwmpasu' yn fenter partneriaeth rhwng yr Awdurdod Lleol a'r Heddlu i ddiogelu plant a phobl ifanc sydd mewn perygl o niwed rhag mynd ar goll.
- Dywedwyd bod rhai disgyblion wedi ffynnu yn academiaidd drwy'r dysgu ar-lein a ddarparwyd yn ystod y pandemig coronafeirws oherwydd yr hyblygrwydd a gynigiwyd. Yn unol â hynny, cafodd rhai disgyblion anawsterau wrth ailgydio yn y drefn ddyddiol a ddisgwylir mewn lleoliadau ysgol traddodiadol. Cadarnhaodd y Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac Unedau Cyfeirio Disgyblion fod heriau'r blynyddoedd diweddar wedi arwain at ddatblygu amrywiaeth o gynigion amgen i gynnwys o'r newydd y rhai a gafodd anawsterau o'r fath, gan gynnwys cynlluniau addysgol pwrpasol ar gyfer y rhai sy'n cael Addysg Heblaw yn yr Ysgol ac ymyriadau megis gwasanaethau cymorth bugeiliol i'r rhai mewn addysg brif ffrwd.

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

- Mewn ymateb i ymholiad am yr amcanestyniad tymor hwy ar gyfer lefelau presenoldeb, cyfeiriodd y Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac Unedau Cyfeirio Disgyblion at brosiect EBSA (osgoi'r ysgol ar sail emosiwn) sydd newydd gael ei dreialu gyda'r nod o nodi rhesymau dros ymddieithrio er mwyn darparu strategaethau a chymorth i gynorthwyo disgyblion i ddychwelyd i amgylchedd yr ysgol neu nodi pecyn cymorth priodol i'r rhai nad ydynt yn gallu cymryd rhan mewn addysg brif ffrwd.
- Mewn ymateb i ymholiad ynghylch y gydberthynas rhwng rhieni/gwarcheidwaid yn gweithio gartref ac absenoldeb, cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant at dystiolaeth anecdotaidd o broblemau yn ymwneud â phresenoldeb yn yr ysgol mewn achosion lle roedd rhieni/gwarcheidwaid yn gweithio gartref. Amlygodd Aelod bwysigrwydd ymchwilio i'r maes hwn.
- Amlygwyd pwysigrwydd rôl Swyddogion Presenoldeb a Llesiant gan aelod o ran pwysleisio effaith absenoldeb i rieni a gwarcheidwaid. Cyfeiriodd Pennaeth y Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant at ymgyrchoedd marchnata ynghylch ymddygiad a phresenoldeb gan yr Awdurdod Lleol i gyfleu pwysigrwydd presenoldeb rheolaidd yn yr ysgol i rieni a gwarcheidwaid.
- Mewn ymateb i ymholiad ynghylch casglu ffigurau absenoldeb, eglurodd y Rheolwr Trawsnewid Ysgolion fod cyfres o 23 o godau wedi cael eu defnyddio'n gyson ym mhob ysgol i gofnodi rhesymau dros absenoldeb. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant y byddai proffil ysgolion o ran niferoedd disgyblion, eu cyd-destun a'r effaith ganlyniadol ar ganrannau presenoldeb, yn cael eu hystyried wrth ddadansoddi gwybodaeth ystadegol o'r fath.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL nodi'r adroddiad.

6. CYNLLUNIO STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG - ADRODDIAD BLYNYDDOL

Cafodd y Pwyllgor Adroddiad Blynyddol Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg i'w ystyried a oedd yn manylu ar y cynnydd a wnaed yn ystod blwyddyn academaidd 2022/23 wrth weithredu Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 10 mlynedd (2022-2032) yr Awdurdod.

Roedd yr adroddiad wedi'i baratoi yn unol â'r darpariaethau deddfwriaethol sydd wedi'u hymgorffori yn Adran 84 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a oedd yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod weithredu a monitro Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg i gynyddu addysg ddwyieithog mewn ysgolion ledled y sir.

Bu'r Pwyllgor yn ystyried y cynllun gweithredu a atodwyd i'r adroddiad a oedd yn nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â'r 7 canlyniad a nodwyd yn y Cynllun i hwyluso dysgu mwy o blant meithrin a derbyn trwy gyfrwng y Gymraeg; mwy o

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

bobl ifanc yn astudio ar gyfer cymwysterau yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg; cynnydd yn y ddarpariaeth o addysg cyfrwng Cymraeg ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol; a chynyddu nifer yr athrawon sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Cyflwynwyd crynodeb o'r gwaith parhaus i drosglwyddo ysgolion i system categoreiddio ieithyddol newydd Llywodraeth Cymru yn yr adroddiad hefyd, ynghyd â throsolwg o'r sefyllfa bresennol o ran Tîm Datblygu'r Gymraeg, Safonau, gweithio mewn partneriaeth, cyllid grant a datblygiadau yn y dyfodol.

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

- Cyfeiriwyd at Gyfrifiad 2021 gan fynegi pryderon ynghylch nifer isel yr athrawon sy'n gallu cyflwyno dosbarthiadau drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn unol â hynny, cafwyd ymholiadau ynghylch y mentrau a weithredwyd i gyflawni'r amcan o gynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu'r Gymraeg fel pwnc ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, a rôl asiantaethau allanol yn hyn o beth. Cyfeiriodd y Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr at yr anawsterau cenedlaethol parhaus i recriwtio ymgeiswyr i swyddi addysgu yn gyffredinol a'r angen i hyrwyddo addysgu fel gyrfa o ddewis. Cyfeiriwyd hefyd at y Ganolfan Genedlaethol a fyddai'n archwilio gwelliannau i'r ddarpariaeth Gymraeg i ysgolion yn unol â chyflwyno Bil Addysg y Gymraeg sydd ar ddod. Dywedwyd bod rhaglen gymorth hefyd ar waith i athrawon ddysgu, gwella neu wella eu hyder yn y maes hwn. Cyfeiriodd Rheolwr Datblygu'r Gymraeg hefyd at yr amrywiaeth o lefelau hyfforddi a hyblygrwydd o ran cyrsiau i hwyluso mynediad at ddysgu i athrawon, a fyddai'n cael ei wella ymhellach yn y dyfodol yn dilyn darparu cyllid grant gan Lywodraeth Cymru.
- Mewn ymateb i ymholiad, cydnabuwyd yr heriau recriwtio ar gyfer y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion gan y Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr a rhodddwyd sicrwydd bod gwaith yn mynd rhagddo i hyrwyddo a llenwi'r rolau hyn i ateb y galw am ddosbarthiadau Cymraeg yn y cymunedau. Yn hyn o beth, cadarnhawyd y byddai adroddiad ar y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn unol â'i Flaengynllun Gwaith ar gyfer 2023/24.
- Mewn ymateb i ymholiad ynghylch lefel y sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar athrawon, eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant wrth y Pwyllgor y byddai'r fanyleb swydd yn bwrpasol i'r rôl y gwneir cais amdani. Roedd rhaglen gymorth hefyd yn cael ei chynnig gan ysgolion i sicrhau bod y sgiliau angenrheidiol yn cael eu hennill.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

7. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 2022/23

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg a oedd yn rhoi manylion am y gwaith a gyflawnwyd gan y Pwyllgor yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23. Roedd yr adroddiad wedi'i baratoi'n unol ag Erthygl 6.2 o Gyfansoddiad y Cyngor ac roedd yn rhoi trosolwg o'r rhaglen waith a'r materion allweddol dan sylw, gan gynnwys hefyd unrhyw faterion a gyfeiriwyd at neu gan y Cabinet, adolygiadau Gorchwyl a Gorffen, sesiynau datblygu a phresenoldeb aelodau.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo'r adroddiad.

8. DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU

Cafodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â cheisiadau neu atgyfeiriadau a oedd wedi deillio o gyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

9. BLAENGYNLLUN GWAITH Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG AR GYFER 2023/24

Bu'r Pwyllgor yn adolygu ei Flaengynllun Gwaith drafft ar gyfer 2023/24, a ddatblygwyd yn dilyn sesiwn cynllunio anffurfiol y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 11 Mai 2023. Pwysleisiwyd bod y Blaengynllun Gwaith yn ddogfen hyblyg y gellid ei diweddarau trwy gydol y flwyddyn yn ôl y gofyn.

CYTUNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo Blaengynllun Gwaith y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg ar gyfer 2023/24.

10. EITEMAU AR GYFER Y DYFODOL

Adolygodd y Pwyllgor y rhestr o eitemau ar gyfer y dyfodol a oedd i'w hystyried yn ei gyfarfod nesaf i'w gynnal ar 9 Hydref 2023, a oedd wedi deillio o Flaengynllun Gwaith y Pwyllgor am 2023/24.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn y rhestr o eitemau ar gyfer y dyfodol a oedd i'w hystyried yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg.

11. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 5 MAI 2023

Yn amodol ar newid teipograffyddol ar y rhestr o'r sawl oedd yn bresennol ar fersiwn Cymraeg y cofnodion mewn perthynas â'r Cynghorydd G. John, PENDERFYNWYD bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 5 Mai 2023 yn cael eu llofnodi gan eu bod yn gywir.

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf

CHAIR

DATE

Sylwer: Mae'r cofnodion hyn yn amodol ar gael eu cadarnhau yn y cyfarfod nesaf